

KAMMERMUSIK FORENINGEN

Mini-festival

7.-18. juni 2021

I sæsonen 2020-2021 måtte Kammermusikforeningen af 1887 aflyse en del af sine planlagte ni koncerter på grund af Covid-19-pandemien. Men nu hvor smitten begynder at komme under kontrol, og hvor koncerter m.v. igen kan afholdes, dog kun under særlige former, indbyder foreningen til en kammermusikalsk *Mini-Festival* med fire koncerter på højt niveau – til dels med de samme kunstnere som skulle have spillet tidligere i sæsonen, men hvis koncerter blev aflyst.

Programmer og præsentationer af alle koncerterne i denne *Mini-Festival* findes på de følgende sider.

Mandag d. 7. juni 2021 kl. 19.30

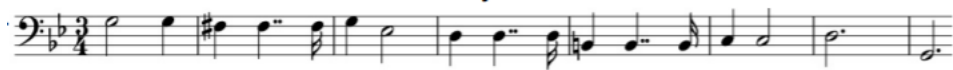
Den Danske Strygekvartet

Den Danske Strygekvartet står i spidsen blandt de mest anerkendte kammerensembler i Danmark, kendt og hyldet internationalt for deres koncerter, indspilninger og egne kompositioner og arrangementer. De har vundet en serie priser, udmærkelser og superlative anmeldelser, senest for deres innovative album *Prism III*. Kvartetten blev stiftet i 2001 og havde debut i 2002. Den består af Frederik Øland og Rune Tonsgaard Sørensen på violiner, Asbjørn Nørgaard på bratsch og Fredrik Schøyen Sjölin på cello.

Program:

Henry Purcell: Chaconne i g-mol for strygekvartet, arrangeret af Benjamin Britten

En ganske ung Purcell skrev dette korte værk (under titlen "chacony") ca. 1680, mens han var ansat som huskomponist for hoffets "violin band". En *chaconne* er en form hvor et bastema i tredelt takt typisk gennemspilles et antal gange, mens de overliggende stemmer leverer variationer, figurationer og temaer der passer til. Man mener at chaconne som genre var en dans der kom til Nordeuropa fra Spanien via Latinamerika, hvor den ofte havde en frivol og drillende form. Hos de europæiske komponister blev den ofte til en seriøs og stolt form for kunstmusik. Det er en historie der minder om en anden genre dyrket af store komponister: sarabande. Temaet hos Purcell er dette:

Blandt mange berømte chaconne-satser fra senere perioder er 5. sats af Bachs 2. partita for soloviolin, 4. sats af Brahms' 4. symfoni, og Carl Nielsens *Chaconne* op. 32 for klaver, der er på programmet for koncerten den 14. juni her i Kammermusikforeningen af 1887's *Mini-Festival*. Benjamin Britten var glad for Purcell og arrangerede flere af hans værker for moderne besætninger.

"En påstået dansesuite" i syv satser, sammensat af Den Danske Strygekvartet

I baroktiden var "dansesuiter", sammensat efter en fast opskrift, en udbredt genre for komponister. Her blev brugsmusikalske former, kendt fra fortidens folkelige danse, videreudviklet til raffineret kompositionsmusik. Meget kendt er f.eks. J.S. Bachs seks suiter for solo cello, der i princippet følger præcis samme recept som Den Danske Strygekvartet har brugt. De satser de har valgt, er:

- I. *Præludium*: Marc-Antoine Charpentier: Prelude
- II. *Allemande*: John Adams: She's so fine
- III. *Courante*: John Adams: Stubble Crotchet
- IV. *Sarabande*: Blumenfeld: Sarabande
- V. *Gavotte*: Den Danske Strygekvartet: Trad.
- VI. *Gigue I*: Marc-Antoine Charpentier: Gigue Francaise

VII. *Gigue II*: John Adams: Toot Nipple

Tre af de seks satser er hentet fra den nutidige amerikanske komponist John Adams' værk *John's Book of Alleged Dances* – ti "påståede danse" (hvorom Adams har sagt at de hedder sådan "fordi trinene til dem endnu ikke er opfundet"!). Adams, der har meget til fælles med de "minimalistiske" komponister, har sagt at disse stykker, hver af få minutters varighed, kan spilles i hvilken rækkefølge det skal være. Også sarabanden af Felix Blumenfeld er senere end barokken – komponisten døde i 1931, men stilen i stykket er klassisk. Kun de to satser af Charpentier er "ægte" barokmusik. Måske kender vi bedst Charpentier fra den smældende Eurovions-fanfare, hentet fra ouverturen til hans *Te deum* fra ca. 1690. Den Danske Strygekvartet's "påståede dansesuite" er endnu et eksempel på hvordan dette ensemble med suverænt musikerskab kombinerer og forbinder musikalske genrer og stilarter på tværs.

W.A. Mozart: Strygekvartet nr. 16, Es-dur, KV 428

Denne kvartet er en af de seks som Mozart tilegnede sin samtidige og læremester, Joseph Haydn. Ingen tvivl om at Mozart her gjorde sig maksimal umage med at vise sin kunst. Haydn var en mægtig målestok at gå op imod når det gjaldt strygekvartetter – de har hos ham en evne til at fascinere desto mere, jo mere omhyggeligt man lytter. Mozart lægger ud på uortodoks vis: et tema fuldt af skæve intervaller. Det er lige før det er tolvtonemusik, med ni ud af oktavens tolv halvtoner i brug. Men hvad der lyder til at blive svært og anstrengt, bliver lystfyldt. Når vi tror vi er kom hjem i en bestemt toneart, sejler vi rundt i flere andre, og det der tegner flot og charmerende, drejer af og bliver skummel mol. Det er Mozart *classic*.

Også i den langsomme sats starter vi med en mærkelig melodilinje, mange løse fortegn, megen dissonans – og dog lyser musikken. Det er ikke fordi der er en ørehængende melodi – det handler snarere om drømmeagtige kromatiske bevægelser og akkorder med glimt af melodi der lokker gennem dissen.

Menuetten benytter og videreudvikler de træk som Haydn var en mester i: overraskende indsats, passager der synes at gå i stå, skævt og tungsindigt melodistof der alligevel stråler.

Også finalen byder på en karakteristisk Mozart-mix af noget forbløffende, noget komisk – og lige med ét noget rørende og gribende. Det er musik der hele tiden kommer bag på os. *Opera buffa* og *seria* på én gang - for strygekvartet!

Fredag d. 11. juni 2021 kl. 19.30

Strygekvintetten *Quintessence*

To violiner, to bratscher og en cello ... Nogle af den klassiske kammermusiks prægtigste, mest ørehængende værker er skrevet for strygekvintet. Desværre hører man dem for sjældent, for der er nærmest ingen faste ensembler med denne besætning. Men ...*Quintessence* er en strygekvintet hvor supererfarne kammermusikere og talentfuld ungdom supplerer og inspirerer hinanden.

Repertoiret for strygekvintet rummer værker med umiddelbar appel og medrivende tilgængelighed – værker der griber ved lytterens første møde med dem. De to bratscher i stedet for én styrker mellemelejet og giver værkerne en helt særlig grad af brus, sus og saftighed.

Gastronomiens begreb *umami* har her sit musikalske sidestykke!

I toppen af værklisten finder vi seks forunderlige kvintetter. Men på øverste hylde har vi tillige to af Brahms' mest intense og elskelige værker. Dvořák er også med helt oppe.

Musikerne i *Quintessence* er John Bak Dinitzen, 1. violin, Anne Marie Kjærulff, 2. Violin, Bernd Rinne, 1. bratsch, Kathryn Ridley, 2. bratsch, Julie Tandrup Kock, cello.

Program:

W.A. Mozart: Strygekvintet nr. 2, c-mol, KV 406

Denne kvintet er egentlig en version, udført 1787 (mens Mozart havde travlt med *Don Giovanni*) af hans serenade for otte blæsere (KV 388) fra 1782. Men Mozart er så sikker i sit greb at man ikke tænker på at værket er en omskrivning. Som i alle hans kvartetter og kvintetter mærker man at han sørger for åndfuldt stof til alle stemmer. Han var nok den der opfandt genren strygekvintet med to bratscher, og det er tydeligt at han elsker instrumentet bratsch, som han selv trakterede med forkærlighed.

Første sats lægger ud med stærk og mørk, unison markering af c-mol. Men sidetemaet efter ca. 1 minut er i balsamisk Es-dur, paralleltonearten. Satsen byr på skarp vekslen mellem passager der stryger blidt med hårene, og barsk, nærmest stenstatue-agtig anråbelse. Til slut bliver sidetemaet drejet over mol; det mørke og strenge synes at have sejret.

I den lyriske andensats har Mozart givet strygerne ekstra figurer og kromatik ud over blæserversionen. Den fremstår som en indsmigrende serenade der peger hen på serenaden i *Così fan tutte*.

Menuetten er en kanon – i begyndelsen med førsteviolin og cello, så for de to violiner, derpå med tre stemmer: bratscher, violiner og cello, og så kommer trioen, hvor hver stemme i en "dobbelt spejlkanon" spiller forgængerens motiv vendt på hovedet! Det var noget af den art Bach demonstrerede i *Kunst der Fuge*.

Finalen er en serie variationer med meget fri behandling af temaet. Femte variation med bratscher – horn i blæserudgaven – giver os igen et dur-afsnit, og i syvende variation kommer der – som man kunne vente af Mozart – godt med mystik, kromatik og løse fortegn. Kun til helt sidst får vi lov at slutte i befriende dur.

Bernd Rinne: Duo for violin og viola

Bernd, 1. bratschist i *Quintessence*, er koncertmester for bratschgruppen i *Copenhagen Phil: Hele Sjællands Symfoniorkester*, men også en flittig komponist. I årenes løb har 42 komponister skrevet musik til Bernd.

Antonín Dvořák: Strygekviartet, Es-dur, op. 97

Dvořáks kvartet op. 97 er skrevet lige efter hans kendte "amerikanske" kvartet. På det tidspunkt befandt han sig i byen Spillville i Iowa, hvor der var et stort tjekkisk befolkningsselement.

Ligesom i kvartetten benytter Dvořák sig her af en blanding af folketone fra Bøhmen og af amerikanske indtryk fra de sortes og de indfødtes musik – sådan som han havde fået den præsenteret. I et interview i en New York-avis sagde han (med en sprogbrug som i dag ikke ville være politisk korrekt): "I negermelodierne i Amerika opdagede jeg alt hvad der behøves for at skabe en stor og ædel skole i amerikansk musik." Det han tænkte på, var hvad vi i dag kalder *spirituals*, men som dengang kaldtes "plantagesange". Dvořák mente også at USA trængte til en ny nationalsang, idet den man ellers benyttede ("My, country, 'tis of Thee"), anvendte samme melodi som briternes "God save the Queen". Den melodi han skrev med tanke på at gøre den til nationalsang, har han brugt her i kvintetten i anden halvdel af temaet i den langsomme sats.

Kvintetten begynder med lange toner der får os til at tro at det her er en langsom indledning – men det er faktisk lange nodeværdier i hovedtempoet, og de foregriber det kommende hovedtema. Fra *pianissimo* stiger styrken til fuld udfoldelse med punkterede rytmer. Et andet tema svinger frem og tilbage mellem dur og mol. Det listigt indførte hovedtema dukker først op igen til sidst.

Scherzoen har førstebratschen i en hovedrolle, igen med udtryksfuld vekslen mellem dur og mol.

Den langsomme tredje sats spiller på samme dualisme: variationstemaet er først i mol, men anden halvdel – "nationalsangen" – er i dur. Sidste variation bringer en voldsom mol-udladning, fulgt af en blid dur-udgang. Den afsluttende sats er på samme måde fuld af vekslen mellem det kække rondo-tema og mere sangbare mellemstykker, hen imod en lang udladning til slut i bragende *fortissimo*.

Mandag d. 14. juni 2021 kl. 19.30:

Niklas Walentin (violin) og Christina Bjørkøe (klaver)

Christina Bjørkøe er en af Danmarks førende pianister. Hun optræder både solo, som kammermusiker og som solist med de danske symfoniorkestre. Den 24-årige violinist Niklas Walentin har fra drengedårene vundet konkurrencer på stribe, og nu kører hans internationale karriere både med violinkoncerter, med kammermusik med hans klavertrio, *Trio Vitruvi*, og med musik for violin og klaver.

Program:

W.A. Mozart: Adagio for violin og klaver, KV 261

Mozarts *Adagio* KV 261 minder om hans violinkoncert nr. 5 i A-dur og forener på samme måde som den en sølvskinnende elegance og en gribende melankoli. Den kan også lede tanken hen på den sørgmodige grevinde i *Figaros bryllup*. Satsen blev skrevet 1776, da Mozart var 20 – han optrådte selv som violinsolist i den periode og kendte instrumentets hemmeligheder. Ligesom koncertens mellemsats er denne *adagio* i E-dur – som Mozart sjældent benyttede, men som giver violinen mulighed for dens mest lysende klange. Slægtskabet er ikke mærkeligt, for *adagio*en blev formentlig skrevet som en alternativ A-dur-koncertens langsomme sats (også i E-dur). Violinisten Antonio Brunetti, der skulle være solist i koncerten, syntes at den originale sats var for tung og fortænkt; Mozart på sin side anså vist Brunetti for at være for at være for italiensk og leflende i sin smag.

Carl Nielsen: Chaconne, opus 32

Chaconne betegnede oprindeligt en dans i moderat tempo og tredelt takt, kendt i Spanien omkring 1600-tallet. I baroktiden var *chaconne* ligesom *passacaglia* en betegnelse for "ostinato"-variationer over et fast bastema. Carl Niensens *Chaconne* op. 32 blev til i 1916, samme år som symfonien "Det Uudslukkelige", efter at have i mange år ikke havde skrevet for klaver. Et inspirerende forbillede for ham havde været Bachs berømte *chaconne* fra hans *partita* for soloviolin nr. 2. Værkets 20 variationer veksler med store udsving i dynamik og tonesprog mellem ret enkle, strenge afsnit, inspireret af Bach, og mere dristige passager som stiller nye krav til både pianist og lytter.

L. van Beethoven: "Forårssonate" F-dur, op. 24

Beethovens violinsonate op. 24 ("for klaver og violin" – den rækkefølge foretrak Beethoven) blev kaldt "forårssonaten" af andre efter hans død. Som lytter kan man med udbytte prøve at reflektere over hvad der præcis gør den "forårsagtig". Men som det danske forår er sonaten ikke kun lys og liflig. Der er hurtige skift til mol, og der er mærkelige modulationer. Lyrik og tordenbulder gnubber skuldre i et værk hvor klaver og violin er helt ligeværdige og solidariske om at glæde og overraske. Ikke for ingenting spillede Beethoven begge instrumenter – han var en virtuos pianist, men studerede også violin hos Wiens bedste mestre på instrumentet. Sonatens andensats er langsom, nærmest religiøst meditativ, men *scherzo*en er måske musikhistoriens korteste – den varer ca. ét minut. *Rondo*en runder af en på altfavnende måde. Prøv at følge med i at vi er inde omkring nogle ekstra fjerne tonearter inden *rondo*-refrænet kommer for fjerde gang. Til sidst får de to instrumenters gennemgående trioler lov at folde sig ud til en *tour de force* af en fyrig finish.

Eugène Ysaÿe: Sonate for soloviolin nr. 6

Violinvirtuosen og komponisten Eugène-Auguste Ysaÿe skrev i 1923 seks solosonater for violin – måske hans mest kendte berømmede værk, både blandt violinister og almindelige musikelskere. Hver af sonaterne blev tilegnet en af tidens andre store violinister. Den sjette var dedikeret til spanieren Manuel Quiroga, som i dag er næsten ukendt, men var beundret i sin samtid – før hans karriere blev afbrudt af et færdselsuheld i 1937. Sonaten er i én sats på ca. syv minutter, skrevet i stil med en cubansk *habanera*, med en voldsom mellemdel. Niklas Walentin har indspillet alle de seks violinsonater, plus en nyopdaget "version 2" af nr. 6.

Johannes Brahms: Violinsonate nr. 3 i d-mol, op. 108

Brahms skrev sonaten i sommeren 1886, samtidig med f-mol-cello-sonaten op. 99 og klavertrioen op. 101. Først to år senere lod den selvkritiske komponist værket udgive. Det er en sonate med mystik og drama. *Subito forte* er en karakteristisk instruks, men meget af det vigtige foregår stille, måske helt nede i *pianissimo*. Usædvanlige effekter er også brugt, bl.a. *bariolage*, dvs. at violinisten hurtigt gentager den samme tone i vekslen mellem to strenge.

Første sats går direkte over i adagio-satsen, en vuggende, nostalgisk 3/8-kavatine for violinen – der slutter med patos ved at lægge sit tema en oktav op. Den korte, hurtige sats, "Un poco presto e con sentimento", er igen præget af dunkelhed og mystik, ind og ud af mol-stemninger, sluttende med et *understatement*. Finalen er en heftig, tarantel-agtig tvekamp i 6/8-takt mellem violin og klaver, op imod en tordenbragende afslutning.

Fredag d. 18. juni 2021 kl. 19.30:

Zapolski-strygerne

Zapolski Strygerne blev etableret i 1992 af violinisten Alexander Zapolski og hører under Københavns Kommunes musikskole. Der er egentlig hele tre orkestre, *Zapolski Spirerne* (helt små børn), *Zapolski Juniorerne* (mellemalder) og *Zapolski Strygerne* (MGK til solistklasse) – fra ca. seksårige begyndere til unge på Konservatoriets solistklasse. De tre orkestre øver både hver for sig og samlet og giver koncerter som samlet orkester.

Det at børn og unge i så forskellige aldre spiller sammen, er et fantastisk koncept der gør at små børn tidligt kan spille med i stor musik som motiverer og giver perspektiv – samt gode forbilleder: de ældre elever. For at dette samspil på tværs af niveau kan lykkes, arrangerer Alexander musik og skræddersyr store symfoniske værker med særlige stemmer rettet mod børnenes udviklingstrin.

Program:

P. Tjaikovskij: Ouverture

J.S. Bach: Ouverture fra Suite nr. 3, BWV 1068

Karl Stamitz - Bratschkonzert i D-dur, op.1, 1 sats: Allegro

solist: Yuuki

Alexander Zapolski: Børnesymfoni, 1. sats: Allegro, og 2. sats: Andante cantabile

Edouard Lalo: Symphonie espagnole i d-mol, op. 21, 1. sats: Allegro non troppo

solist: Alana

Carl Nielsen: Jeronimus' sang fra Maskarade

P.Tjaikovskij: Violinkonzert i D-dur, op. 35, 1. sats: Allegro moderato

solist: Astrid

Fritz Kreisler: Tambourin Chinois, Op. 3

solist: Sufiya

Johann Strauss: Pizzicato-polka, op. 234

Niccoló Paganini: La Campanella, op. 7

solist: Selma

Astor Piazzolla: Libertango

Antonio Vivaldi: Koncert h-mol for 4 violiner og orkester, 1. sats: Allegro

solister: Vasilisa, Selma, Alana, Sufiya

Glenn Miller: In the Mood

Willism Bolcom: Graceful Ghost Rag

solist: Vasilisa

Pablo Sarasate: Navarra (spansk dans) for 2 violiner

solister: Selma og Sufiya